

बलनं भूकंपजं दुःखमित्यर्थः ॥९॥ यौ धर्मौ परावरधर्मप्रवर्तकौ नेत्रौ जगतः संसारचक्रस्य कालपरिच्छेदद्वारा प्रवर्तकौ अतएव यत्र सर्वं प्रतिष्ठितं तौ च ग्रहणं राहुषा
 स दुःखं प्राप्नो ॥ १० ॥ दैवस्य कर्मणो वशं न प्रमुंचंतीत्यर्थः ॥ किंपुनर्वक्तव्यं देहिनः सर्वभूतानि देहवन्ति सर्वभूतानि न मुंचंतीति पुंस्त्वमार्थः ॥ ११ ॥ नयानयौ तन्मू
 लसुखदुःखे ॥ १२ ॥ १३ ॥ अनिर्विण्णदर्शनाविषादरहितदर्शनाः विषादराहित्येन कृत्याकृत्यतत्त्वज्ञानवन्तः ॥ १४ ॥ तत्त्वतः समनुचितय युक्तायुक्तं कृत्याकृत्यंचेतिशेषः ॥
 शुभाशुभे कर्तव्याकर्तव्ये युक्तायुक्ते ॥ बुद्धियुक्ताः जानन्ति तस्मात्त्वं बुद्ध्या विचिंतयेतिशेषः ॥ १५ ॥ एवं दुःखमूलं प्राचीनं कर्म बुद्ध्या दुःखं सोढव्यमेवेत्याह ॥ अदृष्टेति ॥

याचेयं जगतो माता सर्वलोकनमस्कृता ॥ अस्याश्च चलनं भूमेर्दृश्यते कोसलेश्वर ॥ ९ ॥ यौ धर्मौ जगतो नेत्रौ यत्र सर्वं प्रतिष्ठितं ॥
 आदित्यचंद्रौ ग्रहणमभ्युपेतौ महाबलौ ॥ १० ॥ सुमहांत्यपि भूतानि देवाश्च पुरुषर्षभ ॥ न दैवस्य प्रमुंचन्ति सर्वभूतानि देहिनः ॥ ११ ॥
 शक्रादिष्वपि देवेषु वर्तमानौ नयानयौ ॥ श्रूयते नरशार्दूलनत्वं व्यथितुमर्हसि ॥ १२ ॥ मृतायामपि वैदेत्यां नष्टायामपि राघव ॥ शोचि
 तुं नार्हसे वीरयथान्यः प्राकृतस्तथा ॥ १३ ॥ त्वद्विधानहि शोचन्ति सततं सर्वदर्शनाः ॥ सुमहत्स्वपिरुच्छ्रेषुरामानिर्विण्णदर्शनाः ॥ १४ ॥ त
 त्वतो हिनरश्रेष्ठ बुद्ध्या समनुचितय ॥ बुद्ध्या युक्ता महाप्राज्ञा विजानन्ति शुभाशुभे ॥ १५ ॥ अदृष्टगुणदोषाणामध्रुवाणां तु कर्मणां ॥ नांत
 रेण क्रियातेषां फलमिष्टं च वर्तते ॥ १६ ॥ मामेवं हि पुरा वीरत्वमेव बहुशोक्तवान् ॥ अनुशिष्यादिकौ नु त्वामपि साक्षाद्ब्रह्मस्पतिः ॥ १७ ॥

शास्त्रैकसमधिगम्यतया प्रत्यक्षेणादृष्टगुणदोषाणां धर्मत्वाधर्मत्वे गुणदोषौ ॥ आपाततो धर्मवद्भासमानानामधर्मत्वाद्द्वैपरीत्याच्च अध्रुवाणां फलनाश्यानां अनेन फलाव
 श्यंभावः सूचितः तादृशानां कर्मणां निष्पत्तिः क्रियां तत्तत्पुरुषव्यापारमंतरेण न भवति स्वव्यापारेण कृतानां तेषामिष्टं फलं सुखं चादनिष्टं च फलं वर्तते प्रवर्ततएव न तु न प्र
 वर्तत इति अतः सोढव्यमेवेति भावः ॥ १६ ॥ इयंच बुद्धिस्त्वद्वत्तैव मेऽतस्तवोपदेशे किं सामर्थ्यमिति न वाच्यमित्याह ॥ मामिति ॥ अकारणे क्रोधवशमापन्नमिति शेषः ॥
 बहुशोक्तवानिति संधिरार्थः ॥ अनुशिष्याच्छिक्षितुं शक्तः स्याद्ब्रह्मस्पतिरपि अन्यस्य कागणनेत्यर्थः ॥ १७ ॥